

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuint'a Redactorului:

si

Cancelari'a Redactiunii:

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articolile nefrancate nu se voru
mai decâtu numai de la corespun-
denti regulari ai „Federationii“
Articolii tramisii si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:

4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru siese care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

In locu de articulu de fondu.

Dupa scirea respandita de foiele magiare, cari vedemu câ — in acestu punctu — sunt bine informate, câtra finea lunei curgatorie are a se tienè pertratara finale, in procesulu intentatu contr'a urdiloru pronunciammentulu. Deci este aproape a se, in care tribunalulu d'in Tergulu-Muresiului, dupa atâte benevolisâri, va enuncîa sentintia a supra capeteloru acelor'a, pre cari-au trasu innaintea. — Cum va fi acea sentintia: convinsu-se-va fi a tribunalulu si prin elu o. ministeriulu ungurescu, s'au celu d'in urma prin celu de antâiu, d'in respunsurile capetate si d'in o considerare mai de aproape a lucrului, câ acelu pronunciammentu dupa dreptu si dreptate nu pote calè sub neci o pedepsa, s'au tribunalulu si ministeriulu au remasu totu pre langa parele avate innainte de intentarea procesulu? nu scim, nici nu voim a cercà. Scimuinse câ, fiindu acelu pronunciammentu cuprinsulu justeloru pretinsiuni a le natiunei romane, cei trasi innaintea tribunalulu nu stau singuri, ci chiar' d'in motivulu acelu amintitu, ei sunt sustienuti de intrega natiunea romana, ai cârei fi credintiosi se grabira d'in tote laturile a-si aretà consentimentulu lor cu pronunciammentulu d'in cestiune. — Spre dovada, ne tienemu de strinsa detorintia a aduce la publicitate numele toturoru acelor'u fi ai natiunei romane, cari si-au aretatu pan'acum consentimentulu lor cu pronunciammentulu pre calea diurnalulu nostru, observandu acelu, câ organele justitiei si-voru fi castigatu cunoscintia despre ace'a, câ pre care cale si-au aretatu consentimentulu lor cu cuprinsulu pronunciammentulu acelu barbati ai natiunei romane, cari nu si l'au aretatu pre calea diurnalulu nostru. Asiè, voru scelu acele organe, câ cei mai destinsi barbati ai natiunei nostre s'au luptatu si se lupta prefatia, in publicitate, cu fruntea deschisa si cu armele dreptatei totu pre pretinsiunile natiunei romane cuprinse in pronunciammentu, d'in care cauza una declarare speciale a consentimentulu lor cu pronunciammentulu ar' fi fostu cu totulu de prisosu. Organele amintite voru aflà nume de aceste-a subscise d'impreuna cu altote la petitiunea Romaniloru suscernuta Maiest. Sale la 30 dec. 1866 si date publicitatei in nrii 57—70 ai acestui diurnalu; acele-si organe voru scelu merge, daca nu mai departe, celu putienu pana la 1848, si apoi, vediendu, câ nu afla barbatu alu natiunei romane, care s'au fia sustienutu pretinsiunile cuprinse in pronunciammentu, le va fi usioru a intentà procesu toturoru barbatiloru nostri si prin ei intregi natiuni romane, daca guvernulu ungurescu intr'adeveru afla crime in acele pretensiuni drepte si necontestabile.

Repetim deci in fati'a lumei pronunciammentulu improcesuatu, aretâmu numele acelor'a, cari l'au subscrisu pe *calea diurnalulu nostru*,*) provocâmu la acei-a cari l'au suscrisu si sustienutu pre alte câli si anume provocâmu la cei 1493 de onoratori romani suscrisi la petitiunea susternuta Maiest. Sale in 30 decembrie 1866., si in numele dreptulu si alu dreptatei ceremu si pretindemu ca sentintia, ce se va enuncîa asupr'a celoru trasi inaintea tribunalulu d'in Tergulu-Muresiului, s'au se estinda asupr'a toturoru!

Pronunciammentu:

Considerandu nemultumirea generale, considerandu pericolulu prea invederatu, in care ajunse natiunea romana, limb'a si confesiunile ei, prin starea presente a lucrurilor si nemultumirea provenitoria de acelu, — considerandu, câ ac'est'a d'in urma nu se pote delaturà, de câtu punendu-se in vietia principiele de egalitate, atâtu natiunale câtu si confesiunale;

d'in detorintia câtra patri'a si natiunea nostra, cari sunt aruncate pre marginea unui abisu si nu se potu mantui de câtu prin multumirea justeloru pretensiuni a le natiunei nostre, carea face majoritatea precumpenitoria a locuitoriloru Tranici, dechiarâmu a stà neclatiti pre lunga principiele si pretensiunile proclamate serbatorese de natiunea romana in adunarea generale si legale de la 3/15 maiu 1848;

era in specie:

I. Nepronunciammu pentru a autonomia Transilvaniei pre baza dipl. leopoldine si a sanct. pragmatece, — cu atâtu mai vertosu, câ si autonomia tiereloru croato-sclavone e recunoscuta, de si relatiunea acelor'a câtra Ungari'a a fostu cu totulu diferita de a Tranici.

II. Nepronunciammu pentru reactivarea articiloru de lege adusi in diet'a de la Sabiu 1863, prin ambii factori competenti ai legislatiunei, sanctiunati de Maj., publicati si pusi in vietia, prin cari articli natiunea rom. s'au inarticulatu ca natiune regnicolaria, limb'a si confesiunile ei s'au garantatu.

III. Nepronunciammu pentru redeschiderea dietei tranice, pre baza unei adeverate representatiuni poporali, dupa dreptu si convenintia, in sensulu votulu datu de minoritatea rom. la diet'a feudale d'in Clusiu, a. 1865. Câ noi diet'a pestana nu o potemu considerà indreptatita a face legi valide pentru Tranica, neci pre transilvanii, ce pote voru fi siedindu intr'ins'a, de reprezentanti legali ai tieriei nostre.

Fiindu câ intru impregiurârile presenti, nu ne-a remasu altu terenù pentru a castigà incovenintiare si valore convictiuniloru nostre politice, ne restringemu la descoperirea lor pre calea publicitatei, ca celu pucinu estu modu s'au ne plenimu detorintia de cetatieni, nesuindu totu una-data si a face unu servitiu regimulu prin descoperirea franca a nemultumiriloru provenitorie d'in purcederea dinsulu intru afacerile Tranici.

Blasiu, 2/15 1868.

(Urmeza suscrierile, cari credemu câ sunt pan'acum bine cunoscute celoru ce se cuvine s'au le scia.)

Luandu in consideratiune, câ natiunea romana precum in 1848, asià si acumu e pentru pacea comuna si egal'a indreptatire a toturoru natiuniloru d'in imperiu;

luandu consideratiune, câ baza ajungerii acestui scopu prè naltu este depusa in decisiunile natiunii romane, aduse de congresulu natiunale, intr'unitu in Blasiu la 3/15 maiu 1848, si câ natiunea romana se simte strinsu obligata prin juramentulu cel'a depusu „pre campulu libertatii“ de la Blasiu;

luandu in consideratiune, câ principiele si decisiunile d'in cestiune ale natiunii romane le vedemu renoite in pronunciammentulu de la 3/15 a. c. alu intielegentiei romane d'iu Blasiu;

suscriisii ne dechiarâmu si ne alaturâmu pre langa acestu pronunciammentu primindu-lu de alu nostru.

Berseulu de diosu, in 2 augustu 1868.

A. Buda, advocatu, mp.; Gregoriu Papp mp.; Alesandru Papp mp.; Niceforu Ossianu mp.; Alecsiu Varn'a mp.; Andreiu Cosma mp.; Ioane Vasváry mp.; Ioane Papiu mp.; Leone Majoru mp.; Teodoru Lengyel mp.; Vasiliu Chudanu mp.; Ioane Simon mp.; Ioane Popu mp.; Laurentiu Caba mp.; Stefanu Bogdanu mp.; Alesandru Costea mp.; Danielu Vulturulu mp.; Ioanu Branu mp.; Simeonu Thoma mp.; Ioanu Popu Vitézu mp.; Ignatiu Campeanu mp.; Ioanu Barbulu mp.; Stefanu Marchisiu mp.; Demetriu Cupsia mp.; Stefanu Szabó mp.; Gavrilu Barbulu mp.; Georgiu Pap mp.; Mihaiu Pap mp.; Petru Pap mp.

(Va urmà.)

Diet'a Ungariei.

Siedintia d'in 19 septemvre a casei deputatiloru.

Presiedinte: Szentiványi; notari: Paizs, Bujanovics; ministri: Lónyay, Wenckheim, Gorove, Eötvös.

Se cetesce si se autentica protocolulu siedintiei d'in urma, se cetescu scrisorile incurse, si se dâ concediu mai multoru deputati. Dobolyi, alesulu Muresiu-Osiorheiului, si-presinta credintial'a de deputatu, care se strapune comisiunei verificatorie.

Zsedényi cere, ca aplicarea detaiata a § 20 d'in 1848, care trateza despre referintiele interconfesiunale s'au se statorasca inca in decursulu sesiunei acesteia.

Eötvös depune pre mes'a casei proieptulu de lege despre referintiele interconfesiunale.

Kiss interpeleza pre ministerulu de comerciù, are d'insulu ore cunoscintia, câ linia ferata de statu intre Pest'a si Czegléd inca nu e provediuta cu doue carâri, si ce dispusetiuni are de cugetu a face, spre a usiurà esportulu cerealieloru.

Hollán, secretariulu de statu, promite in numele ministerulu, câ va respunde de alta data la ac'est'a interpelatiune.

Deák face una propunere despre tratara bugetulu d'in anulu 1868, si 1869. Atâtu legile d'in 1848, câtu si cele d'in 1867 pretindu, ca bugetulu anulu urmatoriu s'au se statorasca de legelatiune inca in anulu precedente. Indemnitata data ministerulu espira in diece d'ile, pana atunci inse bugetulu anulu 1868 nu se pote desbata in tote detaiurile sale, nu remane dara altu espediinte, decâtu ca ministerulu s'au substerna casei sumele generale ale bugetulu pentru patrariulu d'in urma alu anulu presinte, si casa s'au le aprobeze, fâra a se dimite in discusiunea speciala. Totu-odata s'au se insarcineze ministerulu, a substerne si bugetulu pentru anulu 1869, in câtu acelu-a nu stâ in legatura cu bugetulu delegatiuniloru si cu legile inca nesantionate; acestu bugetu apoi s'au se desbata in tote specialitatile sale inca nainte de conchiamarea delegatiuniloru. Statorirea definitiva a bugetulu se va face, dupa ce delegatiunile si-voru fi inchiaiatu lucrârile sale.

Cas'a decide, ca ac'est'a propunere s'au se tiparesca si s'au se imparta intre membrii casei.

Nefiindu altu obiectu la ordinea d'ilei, siedintia se inchiaia.

Siedintia din 21 septemvre a casei deputatiloru.

Presiedinte: Szentiványi; notariu: Bujanovics; ministri: Gorove, Lónyay.

Se autentica protocolulu, se cetescu scrisorile incurse, si se presinta mai multe petitiuni.

Comisiunea verificatoria referesce despre alegerea lui Vukovits; alegerea se verifica.

La ordinea d'ilei e propunerea lui Deák despre tratara bugetulu.

Contele Ráday distinge intre bugetulu d'in 1868, si celu d'in 1869; modulu traterei acestui d'in urma lu-primesce intru tote, in privintia celui d'antâiu propune, ca indemnitata data pana acum ministerulu s'au se prolongesca pana la finea anulu curinte, d'in cauza câ pentru desbatarea speciala a bugetulu lipsesce tempulu, ér' a primi fâra modificare sumele proieptate de guvern, aru fi una procedura necorecta.

Németh se silesce a combate pre Ráday.

Bobory voiesce s'au se decida mai nainte de tote, ore dimite-se casa in desbatarea propunerii lui Deák, séu ba.

Cas'a decide desbatarea propunerii lui Deák.

Halász partinesce amendamentulu lui Ráday.

C. Tisza recunosce, câ indemnitata e necompatibila cu principiele constitutiunismulu, ér' procedur'a de a votà bugetulu, fâra a se dimite in desbatarea lui speciala, inca nu e mai putienu cotraria situatiunei constitutiunale. Aici inse e vorba mai multu de oportunitate, si in asta privintia preferesce amendamentulu lui Ráday, pentru câ duce mai de graba la tienta.

Lónyay promite, câ va substerne casei câtu de curendu socotelele pentru anulu 1867, aceste

*) A se vedè nrii 126, 127, 128, 129, 130 si 131.

inse nu voru fi corecte in tote detaiurile lor, pentru că sunt compuse numai pentru stadiul de tranziție.

Deák recunoșce, că propunerea sa e abnormală, dară se justifica prin scurtimea timpului și prin alte circumstanțe nefavorabile.

Ráday combate de nou pre Deák și pre Lónyay, și așază amendamentul său.

Se pune la vot, și se primesc propunerile lui Deák.

La dezbaterile speciale face Nyáry un amendament, în urmarea cărui-a d'în procedur'a de astădată se nu se trage consecințe pentru viitoriu. — Se primesc.

Asemenea se primesc și amendamentul lui Ráday, care pretinde substernerea socotelor d'în anulul 1867. — Cu aceste-a se încheie și dezbaterile speciale.

În urmarea acest'a Lónyay și prezintă proiectul bugetului pe patrarul d'în urma alu anulului curent, observându, că afara de un'a tote celelalte pușetii sunt proiectate de comisiunea financiară.

Se va țipări și împărțit între membri.

Gorove prezintă proiectul de lege despre rescumperarea diecimeloru vieloru.

C. Ghiczzy cere, ca ministeriul să substerna proiecte de lege și despre celelalte remanințe urbariale încă în decursul sesiunii acesteia.

Deák pretinde, ca darea vinului să se stergă îndată, celelalte se potu complană în lun'a viitoria.

Sava Vukovics, recunoscându-si neperfectiunea în afacerea acest'a, se roga să i se ierte greșelile ce o-ar' face în form'a său în esință lucrului. Vorbitorul d'înce, că cestiunea acest'a trebuie delegată către mai curenți, că-ți altminterea ea ar' înmulți numai neînțelegerile între cele două partide parlamentare. De-si s'a făcut vorba încă la începutul acestei sesiuni despre desființarea relațiilor urbariale, vorbitorul nu dorește ca diecim'a vinului să se pertrateze deosebit de celelalte cestiuni de aseme natura, ci ar' fi voitu una motivare mai amplă, d'în cauza, că timpurile se deosebesc, asiè, de exemplu, în 1848 dieț'a a pronunțiat în starea critică de atunci nise principie mari, între altele și desființarea greutăților urbariale, cari înse d'în caus'a evenimentelor ce au urmatu nu s'au potutu realiza; asta-di înse, acel'a-si obiectu, continua vorbitorul, ni se prezintă între împregiurări cu totul deosebite, deci impoternicită e dieț'a, ca într'o stare normală să decida a supr'a sortii națiunii prin mediu-loce extraordinare? (Contradicție în centru.) Vorbitorul aru fi doritu date statistice despre estinderea vieloru ce au a se rescumperă, ar' fi doritu să se scia numărul posesorilor diecimiei și valoarea diecimiei, precum și sum'a receruta pentru această rescumperare. Vorbitorul nu precepe, pentru ce s'a propus această cestiune deosebit de celelalte, cu cari este în legatură; au dora d'în frica, că îndetorării nu voru vol a-si răspunde

obligatiunii? înse legea obliga, până ce nu este desființată prin alta lege. Vorbitorul i pare rău, ca va deveni nepopular prin vorbirea sa prezente, înse nu voiesce, ca una clasă să fie apesată prin alt'a. Câte familii, cari aveau dreptu la diecimă în anulul acestu-a, voru fi în cea mai mare perplexitate de bani prin executarea proiectului prezentat! eschiamă vorbitorul. Elu ar' fi doritu una discușiune mai linișcită și neci de cătu pripită, și ca acestu obiectu, care casuina atâte-a ingrijiri în patria, să se pertrateze în legatură cu celelalte cestiuni urbariale, ca să nu se acite de atâtea ori spiritele. Parerea vorbitorului este, ca acestu obiectu să se transpuna la comisiuni (Strigări: toti voiescu asiè), și apoi cas'a să-lu deșbata în meritu (Strigări: Lucru firescu, asiè trebuie să fie.)

Franc. Deák d'înce, că observațiunile antevorbitorului se țien de pertratarea speciale. Cas'a nu are de cătu să îndrumeze acestu proiectu de lege la comisiuni.

Balt. Halász dorește, ca cas'a să desființeze către mai curenți în principiu diecim'a vinului; se pote apoi pertrată mai târziu, înse în anulul curent să se sustina, că-ți alimintrea îndetorării aru denegă contribuțiunile, de unde s'aru produce frecări neplăcute (Sgomotu mare în drept'a.)

Emiliu Manojlovics este de parerea, că proiectul cestiunatu să se țiparesca și să se îndrumeze la comisiuni.

Președintele amintesc despre mai multe proiecte, cari sunt a se îndrumă la comisiuni: între aceste, proiectul ministrului de finanțe a supr'a bugetului, și altu a supr'a diecimiei vinului. Acestu d'în urma se va pertrată prin comisiuni diu'a următoră la 10 ore. Președintele provoacă camar'a, ca să îndrumeze la comisiuni încă următorile obiecte: proiectul de lege a supr'a școloror populari, proiectele de legi despre abrogarea legii usurarie, despre espropriatiune, despre venatu, despre reciprocitatea confesiunilor creștine.

Colom. Tizza mai amintesc proiectul de lege relativu la procedur'a civile, și dorește ca să se îndrumeze la comisiuni (Aprobare). Ignatiu Ghiczzy încă este de aseme parere, și dorește, ca aceste obiecte să se strapuna, conformu importanței lor, la comisiunile respective.

Președintele roga președintele comisiunilor, ca să înștiințeze pre ministri despre ședințe. Ședința se încheie la 1 ora: Ședința venitoră se va publică în modulu îndatnatu.

Confusulu sasescu.

Asta-di candu vedemu conchiamate dietele tuturor țierelor austriace spre a deșbata afacerile victiei lor politice, și li se ofere ocașiunea de a se potè pronunția liberu despre constituționalismulu regimului dualisticu, — asta-di vedemu chiaru și confusulu sasescu — dieț'a sasescă — deschisă în Transilvani'a.

— Numai tu Romane, esti împinsu preste barierele unei constituțiuni adeverate liberali, numai tu romane, esci lipsitu de dieț'a țierei tale, numai tu romane, să suferi ca despre sortea ta să decida totu veneticulu și strainulu.

În 15 a.l.c. se deschise confusulu sasescu în Săbiu, conchiamatu de comitele provisoriu Mauritiu Conradu, ca să începa reformele, ce constituțiunea magiara voiesce să le introduca în viet'a municipală d'în fundulu regescu.

Ca să ne potemu face o imagine despre miscările, confusiunea și politic'a sasilor fatia cu procederea de alia ministeriului ungaru scu în Transilvani'a, estragemu următorile d'în scen'a produsă la deschiderea universității. Eța ce d'înce în scurtu dnulu comite provisoriu Mauritiu Conradu în cuventulu de deschidere: „Diplom'a d'în 20 oct. și patent'a d'în 26 fauru sunt șterse pentru totu-de-un'a în Ungari'a și Transilvani'a”; uniunea e fapta complinită și instituțiunile sasesci trebuie asta-di infundate în cadrele cele mari a le constituțiunii unguresci cuprinsă în legile d'în 48. D'înșulu i asigură, că regimulu nece de cum nu voiesce a violă drepturile națiunii sasesci, și dovedă de unu atare sentiu de dreptate alu ministeriului este aceea, că-ți asta-di sunt adunati aci (sic). I dogenesce, să nu se apuce de lucrări, cari se țien de competența legislațiunii, i dogenesce aspru, să nu cuteze a alergă la vre-o opusitiune, și în urma li specifică și li areta marginile, până unde are de a se întinde universitatea în activitatea sa, ad. să consulte despre administrarea averei naționale și despre modulu înființării de institute industriale și economice (sic).

Er în fatia cu aceste d'înce a le dnului Regierungsbeamter (cum se numesc d'înșulu, eța ce-i răspundă sasii prin gur'a deputatului Theil d'în Sigisior'a.

„Ei știu bine, că sunt oșpeti veniti sub scutirea coroanei ungarece, dară națiunea voiesce să se apuce de reforme, ce atingu viet'a ei politica, speră că regimulu i va pune către mai curenți în starea să-i alege pre comitele legalu (den verfassungsmässigen Nationalrat), și voru spune totu-de-un'a liberu regimului ce au de a speră și de a așteptă; de aceea și unde le va impune detorința, împregiurările numai voru potè să-i franga, dară nice odată să-i plece; și tendința națiunii sasesci eța mai înaltă este a perararea libertății constituționale.”

Era noi vedemu în aceste, că pre candu dnulu Regierungsbeamter se încerca în totu modulu a demustră incompatibilitatea drepturilor sasesci cu legile d'în 48 și să marginesca sfer'a de activitate a Universității, deputatii confusului nu numai că nu amintesc și tacite nu vreun să scia nemicu de legile acele, dară totu odată sunt gaț'a de a face opusitiune regimului fatia cu procederea anti-constituțională.

Ci pre noi Romanii, nu multu ne intereseza că

F O I S I O R A .

Scrisori d'în Itali'a.

Genov'a, 28 augustu 1868.

Genov'a, după cum se știe, e un'a d'în cetățile cele mai importante ale Italiei, atât pentru miscarea comercială și industrială de care se bucură, cât și pentru pretioșele monumente ce posedă. Aceste, mai cu seama, sunt asiè de multe și fie-care d'în ele d'o însemnătate istorică și artistică asiè de mare, încātu pentru a le vedè și observă pe tote cum trebuie, ar' fi necesari să se oprescă unulu aci, celu putieim, o luna de zile. Eu me mulțumii, cu a vizită numai câte va d'în ele cum de es. catedralele de San Lorenzo, de San Siro, forte spațioșe și bogate în marmure, San Stefano desemnata de Rafael și zugrăvita de Iuliu Romanu, palatul Universității cu numeros'a sa bibliotecă și piața de l'Acqua Verde, în midilocolu carei-a se arădica maestosu colosal'a statuă a lui Cristoforu Columbu.

Acest'a statuă e unu monumentu marețiu, imposant și de o însemnătate artistică nepretuită. Artistulu a avut o inspirațiune atât de fericită, încātu creațiunea sa corespunde pe deplin grandiosului idealu, ce represintă nemuritorulu descoperitoriu alu Americii. Contemplându acest'a marmura, e cu nepotința să nu te simți cuprinsu d'unu respectu sinceru și d'o amore ferbinte pentru celu ce

Audace le vergini

Marine percorsi

D'un Mondo albindagine . . .

E un Mondo trovo !

. . . și care atât de multu a suferitu și contribuitu totu odată, la progresulu și civilizațiunea omenirei! Astu-felu cu către o privești mai multu cu atât'a mai mare și mai gigantice ti se prezintă EROULU de la 1492, potendu esclama cu poetulu:

Quanto miro più, tanto più luce.

Monumentulu recomandă forte multu pre Genovesi și li face onore, că-ți cu acest'a probeza către de bine știu să apretieze pre omenii ce facu glori'a patriei lor. Acest'a se

vede încă chiaru și d'în litigiulu ce existe între mai multe orășe a le Liguriei ce, întocmai după cum Aten'a, Corfulu, Salamino, Argo, Scio și Smirna, și-disputau onorea d'a fi fostu patri'a natală a lui Omeru, totu asiè și ele se întrecu în rivalișoza în a probă, că Columbu e cittadino di Genova, di Savona, di Piacenza, di Cogoletto, și de alte orășe mici de pe țărmurile Liguriei.

Ispani'a înse, care i detorește avuție immense și dominiulu universalu în sec. XVI, candu dicea cu mandria, că în domeniile sale nu mai apune șorele nici-o-dată, Ispani'a nu i-a dedicatu nici o statuă: pre marginile Guadalquivirului și a Mansasarezului nu affi nici unu monumentu care să perpetueze unu evenimentu asiè de însemnat și să stergă d'în gloriu'sa istoria a națiunii libere o potă negră și rusinosă ce face ca toti scriitorii imparțiali, ca și poetii, candu trateaza acestu punctu, să-i arunce imputările cele mai aspre și mai acere. Eța bună-ora, ce amare cuvinte pune Gazzoletti în gur'a Eroului lumei candu se affa în ultimele momente ale victiei sale:

„Ne unu tutto ha dove morir tranquillo
Lo scopritor d'un mondo!!! Oh! non si narra
Tanta infamia a nepoti ah! non si dica
Che le mie man portano ancora l'impronta
Delle catene, e che sul campo istesso
Dei miei trionfi inprigionato io vissi. . .
Dura istoria! se scritto era ne fati
Che tale merce seguisse al beneficio,
Grazie, o Signor, ch'io non lo vesi a Italia.”

Sunt câți-va ani, într'o espusitiune de bele-arte d'în Madridu, avui satisfacțiunea de a vedè unu proiectu de monumentu în onorea lui Cristofu Columbu, forte frumosu și demnu de tal'i a unui barbatu ca celu ce ne ocupa. Înse ce s'a făcutu cu d'înșulu? Nimicu! . . . Guvernulu a fostu promis, înse pe către se vede Pa amanatu la calendele grece, său pote, nici s'a mai ganditu la d'înșulu, după cum nu se mai gândește nici la alte multe proiecte și propuneri bine-facatorie, generose și onoratorie pentru țiera.

Omenii ce conducă adă afacerile în Ispani'a sunt uriti și despretiuiti de națiune, că-ți ca unii ce traiescu afara d'în ea,

nu simțosecu nici o rusietă candu li se arunca în facia infamiile și negliobiile lor? Opiniunea publică s'a pronunțiatu cu taria în mai multe rendiri și a spus curatu care sunt dorințele și aspirațiunile națiunii. Chiaru asta-di eța ce scrie diuarulu „Il Dovero” d'în 28 august:

„În Madridu se teme ca inevitabile și forte prosima o revolta populară secundată de armată. E adevratu, că Gonzalez Bravo (pres. consiliului) cantă să eviteze, în ori-ce modu, miscarea, esilandu multime de generari și de patrioți liberali și aruncandu descărăgirea în poporu cu nonumeratoșele mințiune ce știu să raspandescă aginții politice secrete, cum de es. tradări, sacrificiile inutile, etc. Timpulu va dovedî, dacă măsurile și silințele ministeriului spaniolu voru fi zadarnice sau nu.”

La mințiunile răspandite de aginții lui Gonzalez Bravo, trebuie să se mai adăuga și ace'a că partidele liberale d'în Ispani'a ar' voi să chame la tron pre ducele Montpensier d'în famili'a Orleanista; guvernulu pentru a o acredită și mai multu a esiliatu pre duce. Ori-cine întielege, că această ciudată maniera de a combate revoluțiunea, n'are altu scopu de către discreditarea liberalilor și asigurarea simpatielor lui Napoleonu în favorea stărei actuale a lucrurilor. Dar' ori-care fie silințele guvernului d'în Madridu pentru a sustienè pro Bourbon în Ispani'a, eu lu-credu incapabile și efemeru; elu nu va reuși fiindu că această dinastia a perdutu cu totul afectiunea și simpatia Ispaniolilor.

A. V.

Milanu, 29 aug. 1868.

Genov'a e unu orasiu comercialu, d'încemu în epistol'a trecută; observai înse, că acolo, în midilocolu preocupatiunilor comerciale, politic'a intra pe neasteptate și devine adese subiectulu celu mai principalu alu conversațiunilor. Până și luntrasiulu ce m'a condusu de la vaporu la țiermu nu mi-vorbi alt'a, de către de politică: alusiuni glumetică la personagiile importante d'în lumea diplomatică, serviciile și meritele lor înconjurate de anecdote comice și curioșe, ba chiar' și valoarea și opiniunea de care se bucură, d'în preună cu alte multe de felulu acestoror, sugerate, în mare parte, de numele vaporelor pintre cari ne dirigeamu spre vama, tote aceste, repetu, ni le participă luntrasiulu în unu limbagiu și

voru luptă în contr'a legiloru d'in 48, séu că încercându-si manteu'a dupa capu, se voru supune egemoniei si intieleptiunei unguresci; noi ne avem prin-telele nostre politice independinte, cari le amu urmatu totu-de-un'a atâtu atunci candu sasii si ungurii au fostu datu man'a în contr'a nostra, câtu si atunci candu ei strigă mortîsiu în senatulu imperiaulu că „es gibt keine ungarische Frage;“ fără noi le spunemu căle ce avemu de a pretinde si de a asteptă de la universitate, basati pe principiile dreptății si egalității natiunali.

Daca sasii si-aduc aminte si sunt cu recunoscinta cătra magiari, că au venitu în Transilvania sub scutul coronei ungarice, aceea inca nu si-o uite nece odata, că pamentulu, pe care au fostu pamentulu romanului, veniturile cari strage universitatea, partea cea mai mare sunt d'in partea romanului, si că Andreiu regele nece nu au avut dreptulu, ca să iee proprietatea romaniloru si să dea ospetiloru teutonici, — să nu-si uite nece odata, cumcâ teritoriulu ca atare nu a încetatu nece odata de a fi teritoriulu natiunei romane.

Sasii vorbescu de gratia unguresca, neconsiderandu că vecinii loru cei mai de aproape sunt romani, si numai o singura buna intielegere cu acestia potă să le garanteze libertatea si drepturile ce li competu, éra d'in contra, fără concursulu romaniloru în gatat'o.

Romanii pretindu o egale reprezentare în Universitate si, o participare egale în fondulu universității si acést'a nu d'in gratia ori mila, ci o prețindemu pe bazele dreptății ca unii, cari am contribuitu cu bratiulu, cu sangele si suflarea nostra la adunarea ei. Pretindemu totarea scoleloru romane ca si a celoru sasesci, infientiare de scole în lustriar si economice si pentru romani.

Credeamu că deputatii romani, dnii: Hanea, Dobo si Orosu voru luă în de aproape consileratiune si se voru luptă d'in respoteri pentru pretensiunile romaniloru d'in asiē d'isulu fundu regescu, — si în elaborarea unei legi electorale voru pretinle o egale reprezentare atâtu în oficie*) câtu si în universitate.

N. D-nu.

Selagiu, 15 sept 1868.

Adunarea comitatense treilunaria în cottulu Solno-ului de mediu-locu s'a tienutu în dilele prime a le unei curinte sub presiudu comitelui supremu d. B. Franciscu Wesslényi jun.

D'in istoriculu acestei adunări estragu si resumu urmatoriile: se cetosce raportulu vcomitelui primariu, d. Pellei, despre aptivitatea treilunaria a organeloru comitatense. Dlu Ioanu Cucu, dupa însemnările, ce si-a facutu la cetirea raportulu areta marca diferentia ce esiste între aptivitatea ororu oficiali p. e. pana candu unu jude orfanale romanu a

*) ce adu nu o avomu.

operis si cu unu coloritu satiricu si glumeti, capabilu a smulge surisulu pana si de pe buzele cele mai catoniane

La Milanu d'in contra: abiă me suii în trasura, ca să mergu la otelu si indata mi-se si spuse oper'a, ce cră să se tate în ser'a ace'a, si numele si directiunea monumintelor, ce merita a fi vedute de caletori. — Intiegeti, care a trebuitu să fi impresiunea, ce mi-au facutu revelatiunile factiunii lui milanesu: ele me afirmara si mai tare în cele ce amem si audisemu despre Milanu, convingendu-me odata mai multu, că într'adeveru intrămu în orasiulu frumoseloru... la dove fel si suona...

Multumita acestoru informatiuni, sciam că de curendu se celebrase o esposetiune de bele arte si că productiunile artistiloru, adornău inca galeria tablouriloru de la palatulu d'era. Profitai, daru de ocaziune si, acompaniatu de unu mare artistu, ce avui placere a lu-cunosce la espusetiunea treitatu d'in Madridu, visitai galeriile cele mai principale, unde între multe tablouri, a caror'a sujetu éra luat' d'in viet'a familiara, vedui câte-va inspirate în autori clasici vechi si moderni, în alegoriile Virgiliano si Dantesce, în scenele, pline de vis satirica si de invetiamente, imprumutate de la d'antiques; alto'e tratau sujetu d'in istoria antica si moderna, alte d'in cea contempurana. — În specialu d'in aceste în urma, vedui doue foitice pretioase, ce reprezentau talia de la Montan'a si desastrosulu conflictu d'in impregiunile Romei, ce a perpetuat' în memori'a totoruru, eroismulu mai ilustre familie italiene; Cairoli. Sculptur'a éra forte bine reprezentata, si daca obiectele nu érau numeroase, în schimbu érau bino lucrate, ceea ce le dede o mare valoare artistica. — Sculptorii italiani pare că s'au sfatuitu de mai nainte de a se tate de preceptulu anticu non in multis des in bonis si într'adeveru că au reusitu de minune conservandu astu-felu în tate just'a fama, ce si-au castigatu la espusetiunea universitari, unde obtienura premiulu antaiu.

De la espusetiune intrai alature la bibliotec'a ambrosiana, ce d'in preuna cu observatoriulu, mi-ocupa totu restulu dilei, si acést'a inca fără să potă vedé si cele-lalte stastiminte situate în acel'a-si localu.

Candu me apropiam de Milanu mi-facemu ilusiunile cele frumose si ardemu de dorint'a de a vedé teatrulu de la

provediutu 700 cause orfanale, altulu unguru n'a prevediutu numai treisute; afla unele defecte în raportu si descopere unele neesactități: deci propune, ca raportulu vcomitelui primariu să se dea unei comisiuni revedietorie. Propunerea dlui Cucu s'a primitu; comisiunca osmisa a raportatu în diu'a urmatoria, candu apoi amu avutu ocaziune a ne convinge în câtu si cum li place domniloru nostri publicitatea adevărata despre aptivitatea loru oficiale. Dar mai vertosu li deslacu critisarea cutediatoria a dlui Cucu, care între altele dîse, că raportulu vcomitelui e supraficiale. D'in acestu raportu voiu amentu numai câte-va pasage:

1. Smintiti în acestu comitatu pan'acum se închidu în temnitia, într'unu locu cu furii si lotrii! 2. Justiti'a e în stare buna, de-si nici unu jude cercuale n'a datu aretare despre aptivitatea sa; é' la tribunalulu civilu, causele restante urca la una milia. Causele restante la tribunalulu cârtiloru funduarie sunt aproape la doue mie! 3. Securitatea publica se dîce a fi i destuletoria, de-si furturile, aprinderile sunt la ordinea dilei în comitatu întregu etc.

Ministeriulu a aplacidulu comitatului una suma de 30,000 pentru dîdirea pretoriulu nou, care conformu decisiunei adunarei cottse va fi în Zelau, la marginea comitatului. Romanii au propusu, ca pretoriulu nou să se edifice în vr'unu orasiu ce jace în centrulu comitatului, ce inse nu s'a primitu, d'in motivu, că-ci vedi bine, precum a dîsu unu oficiale ministerialu, care a fostu de fatia în adunare, nu este în întregulu comitatu orasiu cu simtieminte mai unguresci, ca Zelaulu, deci aci trebuie să se radice si pretoriulu. Candu veti încetă domniloru a face politica d'in tote si pentru tote?!

Dar cea mai interesante parte a adunarei comitatense a fostu, candu s'a pertractatu una propunere a dlui Ioanu Cucu, relativa la alegerea unui tolmaciu romanu ad hoc pre langa unu jude cercuale unguru. Anume, acestu în comitatu cerculu judiciariu alu Irmeliculu constă d'in 10 sate puru romane si d'in trei sate magiare. În capulu acestui cercu judiciariu de presinte e unu jude si unu juratu magiaru, cari nu sciu romanesce nici una iota, é' romanii nu sciu unguresce nici unu cuventu. La pertractări séu la alte afaceri oficiose maria sa szolgabireulu chiama pre jupanulu Moisielu si Itigu ca să fi interprete între maria sa szolgabiroulu si între romani. Jupanii arendasi spunu în pen'a mariei sale, ce a dîsu bietulu romanu, respective ce voiesce jupanulu Moisielu si Itigu să dîca; apoi maria sa szolgabireulu scrie în carte ce voiesce, că-ci si asiē nu se pricepe romanulu cătra acele. Estu modu se judeca pre la noi despre averea si adese ori despre viet'a romanului.

Spre încungiuarea respective delaturarea acestui inconvenientu dlui Ioanu Cucu propune, ca să se alege langa judele cercuale d'in cerculu Irmeliculu unu tolmaciu ad hoc si fara de nici o deducere pentru viitoriu Ungurii începura a urlă d'in tote părțile, că romanii éra facu cestiune natiunale si respinsera propunerea dlui Cucu si inca — unanime! Dlu Cucu li multumî unguriloru pentru tienuta loru cavaleresca, că-ci l'a facutu a se convinge, că ei sunt mai pucinu liberali decâtu Bach, care a datu romaniloru întreprête, fără ca să fi petitiunatu; acum petitiuneza de la ungurii liberali si constitutiunali si nu li se dă. — Me retienu cu asta ocaziune a mi dă parerea asup'r'a acestui obieptu, pana în lun'a

s'cala. — Care n'a trebuitu daru să fi tristeti'a mea candu mi-se spuse, că nu se dau representatiuni. Me multumii, deci, cu alu vedé asiē golu, desiertu si obscuru, cumu se afla, îndreptandu-me apoi spre Cineselli pentru a vedé Polito.

Milanu, 30 augustu.

— Galeria lui Victoru Emanuelu e un'a d'in zidirile cele mai splendide ale acestui orasiu, inse atâtu si acést'a câtu si cele-lalte constructiuni si monuminte, cum d. e. arculu de triumfu, transformatu asta-di în arculu pacei, Anfiteatrulu séu Avena, cum lu numescu pe aice, palatulu Garibaldi, Conso, gradinele publice, etcetera, sunt eclipsate cu desevarsire de unu altu edificiu, totu de marmura, celu mai bogatu în obiecte de arte si celu mai vastu si mai colosalu, ce s'au vediu vr'o data pe lume. Piramidele si statuile, ce-i împodobescu exteriorulu se numera cu sutele si cu miele, tienendu în sema, că fia-care d'in ele e unu capu de opera. — Numai pucinu artisticu si bogatu e si interiorulu care, în trecatu fia dîsu, pentru a lu vedé bine cata să mergi cu pung'a bine garnita, că-ci altmintreala nu poti înduplecă pe clericii paditori de a ti-descoperi si aretă minunele ascunse în altariu. Il Duomo d'in Milanu de care vorbescu, e un'a d'in minunele lumoi, si celu ce lu-a vediu de sicuru că dîce cu poetulu:

Salutate la massima moraviglia.

A. V.

Un guardo sol mi ha acceso,
Né piu vi vidi ch'una volta sola.

Colo, spre tiernulu nordulu Adriaticei, sub unu ceru limpede si seninu, la umbra unei clime dulci si suave si în mediu-loculu unoru lagune imbalsamate de parfumulu floriloru celoru mai mirositorie, vr'o 80 de insule mici, aseminea unoru june sorioare invertindu hor'a, si-dau man'a pentru a formă unu leganu de amori si de placeri; unu edenu de placere si fericire pentru cei ce petrecu acolo fia macaru si unu momentu d'in viet'a lor, si o fantana nesfarsita de inspira tiune pentru amicii musei lui Apolone. Acestu leganu, — grupa de insule, pe care vr'o 500 de punti le punu în comu-

lui diec, că-ci precum sum informatu, la adunarea cottse viitoria, romanii voru pasî pre aren'a luptei atâtu în acést'a, câtu si în alte cestiuni natiunali.

S'a mai cetitu între altele una petitiune a dlui Dr. Ioanu Nichita, juratoru (!) în care se roga, ca să se solvesca lef'a, în suma de 89 fl. 57 cr. v. a., carea s'a retienutu cu nedreptulu, că-ci pre tempulu pentru care i s'a retrasu lef'a a fostu absente cu concediu. Adunarea cottse respinse si acést'a rogare Anche bene.

Dar ce să ne căinu? Adunarea cottse în urma ni-a implutu gur'a (?) facundu pre dlu A. Cosma, juristu absolutu la universitatea d'in Pest'a, notariu cottse — onorariu.

S'a mai cetitu si primitu una transcriere a comitatului Albei, cu referire la împedecarea si suprimerea acelor-a, cari usurpa dreptulu de advocatura. Adunarea a primitu în tota estensiunea acést'a transcriere, si regulele respective voru avé valoare de la 1 nov. Salutămu acést'a despusetiune, că-ci sperămu estu modu se va mantui poporulu de multe încelaturu.

Secerisiulu e forte favoritoriu. Cucurudiu s'a facutu preste mesura multu. Fênu si otava este destula. Abiē si aducu omeni aminte, că viele să fia fostu atâtu de fecunde ca estu tempu. Culesulu struguriloru nu s'a începutu inca. Vinu de anu, it'i'a cu 6—10 cr. — Starea sanitaria e de mediulocu; d'între morburi sunt mai latite frigurile, de-si langorea (tifu) inca nu e rara.

O.

Natiunalitățile în Ungaria*)

Si slavii de sudu (iugo-slavii.)

(Fine)

IV.

Ungaria a promis sé reclame pentru Croatia unirea Dalmatiei, care acum face parte d'in Cislaitania, si care trimite deputatii să la parlamentulu d'in Viena. Daca Austria va fi prevedietoria, va dă acést'a satisfacere Croatiei. Sē vedemu pucinu, ce este Dalmatia. Este numai o limba strimta de pamentu, restrinsa între Adriatic'a de o parte si muntii Erzegovinei de cea-lalta, cu o lungime de mai multu de 80 de leghe si o latime abiă de câte-va kilometre. Are 400,000 locuitori, posedendu 22,000 de cai, 20,000 de vite cornute, si 800,000 de oi. Totalulu exportăriloru si importăriloru se urca la vr'o 60 milioane de franci. Clima este desfatatoria este ca a Italiei. Maslini minunati dau recolte abundante. Acést'a provincia este o remasitia a vechiului tiaratu serbu cucerita de Veneti'a, aপরতা de ea contr'a Turciloru si cedata Austriei pe la 1815, ca o anesa a republicei dogiloru. Ceea ce i face importantia este, că tiermuri să crestatu adencu, nenumeratele sale insule, multele sale porturi, sunt poporate de o multime de prè buni marinari, cari conduceau alta data galerile Venetiane, si cari plutescu asta-di pe marin'a comerciale si militare a Austriei. Baza poporatiunii este slava. Statistic'a numera 20,000 de Italiani, cari sunt mai multu Iliriani. Se vorbesce italianesce în orasie.

*) A se vedé nr. tr.

niciatiune un'a cu alt'a, — ascunde în sinulu séu o flore d'in cele mai frumose ale acestei gradine a Europei, pe care o numimu Itali'a: e poetic'a si delicios'a regina a Adriaticei, e Venezia.

Cine nu scie, că stradele acestui orasiu sunt nisce canale, a caroru unde pure si cristaline le despica necontentitu, diu'a si noptea, sute de luntre si de gondole? ... Cine n'a auditu vorbindu despre renumit'a piatia de San-Marco cu frumosele-i zidiri, ce-o împodobescu de juru-impreguru, nu mai pucinu si despre Piazzetta cu monumintele sale solemne de granitu? ... E vre unulu, care să nu fia cititu séu auditu despre catedrala lui San-Marcu cu tesaurulu séu de bogatie artistice si despre vestiti'a galeria a tablouriloru celoru mai pretioase d'in palatulu Academiei de Bele-Arte, cumu si despre palatulu auticiloru duci de Veneti'a. Puntea suspineloru, statu'a lui Colleoni si alte multe monuminte nepretiuete, ce compunu acestu buchetu pe care Natur'a si Artea lu-a dotatu de o viuatiune noperitoria, si de o frumusetia extraordinaria? ... Tote acéstea sunt cunoscute, nu mai remane indoieia; si apoi si compunerile poetiloru nostri, în specialu cele atâtu de poporarie detorite fecunde muse a lui Alesandri, inca sunt pline cu descriptiuni, cari de cari mai grafice si mai pitoresci relative la acestu orasiu. Credu daru, că ar' fi unu escesu de arrogantia d'in parte-mi a încercă să o mai facu si eu mai cu sema că în doue séu trei dile, de candu stau aci, de abiă avui timpu a admiră, daru inca să mai observu si să studiezu amenuntele acestui tesauru de frumusetie.

Lasu daru, acést'a pe sem'a celoru ce au facut'o cu mai multa autoritate si competintia marginindu-me, intru câtu privesco impresiunea ce ea mi-a produsu, a spunu, că Veneti'a, dupa mine, e o admirabile spresiune a sentimentulu esteticu italianu si că Itali'a, chiaru candu n'aru fi avutu unu Danto, unu Rafaelu unu Michelu Angelu, unu Cristofu Columbu si cele-lalte genie colosale cu care se mandresce în fati'a lumoi, Veneti'a i-aru fi fostu de ajunsu pentru a obtiené coron'a nemuririi.

„Rom.“

Acésta e o mostenire a dominiunii Venetiei. Nu se pote nega, că ea este o parțita, care viséza unirea cu Itali'a. Acelasi partituesista si in Triestu, unde face multu sgotu, si cu tote astea realizarea dorintelor sale ar aduce ruin'a orasiului si nici unu avantaju seriosu Italiei*). Anesiunea Dalmatiei cu regatulu italianu n'ar fi o combinatie mai pucinu nefericita. Nu o pote negresftu reclama cine-va in numele principiului nationalitatiloru, de ore ce poporatiunea este serba. Acésta unire n'ar favorisa nici de cumu comerçulu porturiloru dalmate, si aru aduce contr'a Italiei ur'a neimpacata a totoruru Iugo-Slavoru, carora s'ar luà nisce tiermuri, cari istoricesce sunt ai loru, si cari geograficesce li sunt nedispensabili. Este de mare trebuintia, ca cost'a dalmata sê se unesca cu Bosni'a si Montenegro, dupa cumu dîcea o data o calauza montenegrina unui caletoru anglu, d. Muir Mackensie, Dalmati'a fâra Bosni'a este unu obrazu fâra capu, si Bosni'a fâra Dalmati'a este unu capu fâra obrazu. D'in lips'a de comunicâri cu tierele, ce se intindu la spatele loru, porturile dalmate, cari au asià de frumose nume, sunt numai nisce sate fâra importantia, cadiute cu totulu d'in vechi'a loru splendore. — Astu-felu Raguz'a, odata republica independinte, are 6000 locuitori, Zar'a 9000. — Sebenico, 6000. Cataro, situatu in fundulu celni mai frumosu golfu alu Europei, unde basinurisi docuri naturali sesapa de sine in tote pârtille, destulu de intinse, ca sê primesca marin'a intrega a unui Statu puternicu. Cataro este unu satu ce are 2,078 locuitori. — In multe d'in aceste orasie saracite, cersftorîi locuescu in palatele vechiloru principii ai comerçului, si leulu St. Marcu deschide inca cu mandria aripele sale peste cladiri, ce cadu in ruine. Acestu tiermu, care are nefericirea de a fi lipsitu de o privincia turcesca, nu va reluà vechi'a lui prosperitate, de câtu in dîu'a candu nisce drumuri bune voru unî frumosele sale porturi, cu pamentulu

*) In timpul siederii mele la Triestu asistai la unu incidintu, care depinge forte bine manifestârile „Italianisimiloru“ ce se vedu d'in candu in candu in acestu orasiu. O societate fundase o beraria vieneza, unde se adunau omenii sér'a, ca sê bea bere si sê asculte music'a, daru capulu stabilimentulu fiindu germanu, Triestinii nu venisera. Unu Italianu luinlocuà, si o serbatore trebuia sê semnalez intrarea sea in functiune. Doue orchestre cantau: un'a sosita d'in Veneti'a, cea-lalta a unui regimentu austriacu. Italianisimii inconjurau pe cea d'antâia si aplaudau cu furia ariole italiene, facendu-le sê se repete mai de multe ori. Partii'a austriaca la rondulu sêu aplaudà music'a regimentulu. In fine ore-care arie italiana s'a bisatu de diece ori pe randu. Unu individuu se scola si scoate o fluieratura spaimentatoria. Mare galceva: voiescu se lu dee afara. Cinci juni se arunca asupr'a lui, dara, cu pumnulu sêu teribile, i rostogolesce pe supt mese, se reasieza pe scaunu linistitu si comanda unu paharu cu bere. Acésta lini sce si acésta putere erculeana fura de ajunsu, ca sê tiena pe agresori in respectu. Consululu Prusiei mi spuse, că acestu indrasnetiu aperatoriu alu Austriei erà unu prusianu. Politi'a veni sê cera ordinele colonelului. „Sê continue music'a“, respuse elu in multu tactu. Amu veditu altele mai bocane in Itali'a. Aceste manifestârî n'au de câtu importantia ce le dà compresune.

roditoriu d'in intrulu tieiei, a carei rea administrare i impedeza sborulu.

N'ar fi ore unu actu de intieptiune si de prevedere a permite unirea Dalmatiei cu Croati'a, conformu promisiunii facute de imperatulu la 1848 si la 1861? Acésta provincia nu s'a aretatu, este adevratu, prè grabita a respunde elocintelor chiamâri, ce-i adresà diet'a de la Zagrabîa, invocandu comunitatea de origine, dara daca va aruncà o privire a supr'a viitorului, ea nu va intarîa a vedè in ce parte trebue sê o duca interesulu sêu bine intielesu. Unita cu Cislaitani'a, nu va potè prosperà ca si cum ar fi anesata cu regatulu Italiei. D'in contr'a facendu parte d'in regatulu triunitariu reconstituitu, Dalmati'a ar' intrà in miscarea civilisatiunii Iugo-Slave, ar' scapà de nemintosele intrige ale italianisimiloru, si ar' atrage la dîns'a prin puterea nerestibile a identitatii intereselor limbei si originii, pe Bosni'a si Erzegovin'a, cari sunt dependintele sale naturali. Montenegrenii ceru in desiertu la Constantinopole unu portu pe mare, ce le este nedispensabile. Sê li se deschida largi si fâra nici o restructiune portile lui Cataro, transformatu in portu-francu, si se va asigura recunoscintia nu numai a voiniciloru munteni, dara a totoruru poporatiuniloru d'in intrulu tieiei.

In scurtu, de ne ar fi permis sê formulâmu o conclusiune in privinti'a unei cestiuni asià de complese, éta ce s'aru potè dice la Pest'a ca si la Vien'a: Renunciati a inabusf miscarea Iugo-Slava, de ore ce cei acordati in Croati'a totu reclama. Parasiti daru cu totulu vechi'a politica austriaca, si lucrati curagiosu la emanciparea acestoru poporatiunii asià de multu timpu oprese, daru alu caroru triumfu definitivu este d'acî inainte asicurat. Vetî face unu serviciu progresulu nemului omenescu si vetî fi resplatiti intr'o dî. Vetî avè spriginulu barbatiloru de Statu angli d'in nou'a scola, cari vedu prea bine, cu lordu Stanley, solutiunea ce-ar fi folositoria comerçului tieiei loru. Poporulu francesu ve va aplaudà, câ-ci simpatiele sale sunt castigate la totu ce trebue sê aiba de resultatu emanciparea poporeloru. Vetî venî in ajutoriulu Germaniloru, cari trebue sê se tema ca Rusi'a, devenindu stapan'a a peninsulei transdanubiana, sê nu le ie intr'o dî Boemi'a in numele aceluia-si principiu, care va fi dusu-o la Constantinopole. — Vetî face in fine unu mare serviciu chiar' Rusiloru, dispensandui de a devenî, ca sê se supuna ordiniloru unui guvern ambiciosu, tiranii si calii poporeloru, cari aspira la libertate si cari sunt demne de a se bucurà de dîns'a.

Invoial'ace va intervenî intre Ungari'a si Croati'a si care vine d'in inspiratiunea asià de intiepti si de prevedietoria a lui Deak si Eötvös, pare că trebue sê interese pucinu publiculu, si cu tote astea solutiunea cestiunii Oriintelui se cuprinde intr'ius'a. — Urmeze-se orl'a portare a Angliei si a Austriei, aret-se ostili legitimiloru aspirâri ale Slavoru meridionali, si ei se voru aruncà in braciule Rusiei, care, d'in ambitiune sêu d'in umanitate, nu i va respinge.

Acorde-se d'in contr'a acestei rase intieptate, rabdatoric, eroice câtra Occidinte, câtra lumina, câtra libertate, si cestiunea Oriintelui, merita prin incaptânare si nedibacia, se va resolve prin progresele naturali si nerestibile ale civilisatiunii. Daca nu votî sê vedeti pe Rusi la Constantinopole, cata sê incuragiati pe Serbi la Belgradu si sê dati satisfacere Croatiloru la Zagrabîa.

„Rom.“

Emile de Laveleye.

Sciri electrice.

Leupolea, 19 septemvre. Proieptulu de adresa a fractiunei rutene, contienendu votu de incredere pentru ministeriu, sustinerea constitutiunii d'in diecemvre, s'a respinsu asta-di, la antâia cetire, cu majoritate emininte.

Bucuresci, 19 septemvre. Senatulu a alevu presiedinte pre metropolitulu, vicepresiedinti pre Nicolau Roseti, Docanu, Plagiuiu, Costafornu.

Sabiiu, 19 septemvre. In conferintia de asta-di a membriloru universitatii nationale sasesci, majoritatea o protestatu contr'a principiiloru despre competinti'a universitatii enunciate, de locutientiele comitelui in scrisorea sa de conchiamare.

Parisu, 19 septemvre. „Opinion“ comuna cu reserva faim'a, câ flot'a francesca de pre mare mediterana a capetatu ordine, ca in casu de lipsa sê stee la dispusetiunea guvernulu turcescu. — „France“ scrie, câ faim'a despre trecerea turciloru preste Dunare, aru fi nascocita. — „France“ scrie mai de parte: Diurnalele ispaniole au publicatu eri unu manifestu ispaniolu semnatu de Orense. Generalii esilati pre insulele canarice, se dice, câ au debarcatu in Andalusia, si au inaltiatu flamur'a rescolci. „Gaulois“ adauge, câ generalulu Prim cu statulu sêu maioru a parasitu Lontr'a si a plecatu spre malulu Valenciei. Prim sê fia primitu comand'a suprema a insurçtiunei.

Triestu, 18 septemvre. Scirile oficiale d'in Cret'a spunu, câ rescol'a aru fi demolita, si cerculu Sfachi'a impreuna cu celelalte nu s'a ocupatu pana acum, d'in respecte administrative. Diurnalele grecesci scriu, câ pana in 30 augustu s'au intemplantu mai multe lupte. Insurgintii si-tienu pusetiunile.

Zagrabîa, 19 septemvre. Diet'a Ungariei va fi recercata de diet'a croata, sê spriginosca potitunea dietala câtra maiestate, ca una miia de recruti de mai nainte sê se compute in contingintele de estu anu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumuriloru de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Po'sionu „	10 „ 24 „	10 „ 51 „
„ Neuhâusel „	1 „ 23 „ diu'a,	1 „ 54 „ nôptea
„ Pest'a „	5 „ 19 „ d. m.	6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd „	7 „ 54 „ „	9 „ 14 „ „
„ Segedinu „	12 „ 12 „ nôptea,	2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a „	3 „ 55 „ dem.	7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a „	8 „ 4 „ „ *)	
„ Beseric'a-Alba „	8 „ 40 „ „	
Sosescu in Baziasiu la	9 „ 10 „ „	

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba „	6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a „	7 „ 6 „ „
„ Temisior'a „	10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu „	2 „ 26 „ nôptea „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd „	6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a „	9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ sér'a
„ Neuhâusel „	1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nôpt.
„ Posionu „	4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosescu in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam „	9 „ 12 „ „
„ Racasdia „	10 „ 12 „ „
Sosescu in Oravitia la	10 „ 57 „ „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia „	4 „ 45 „ „
„ Jam „	5 „ 38 „ „
Sosescu in Jasenov'a la	6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a „	6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd „	9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány *)	1 „ 58 „ dup. med.
Sosescu in Orade	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosescu la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Orade	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosescu in Püspök-Ladány *)	12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd „	5 „ 41 „ sér'a
„ Pest'a „	8 „ 37 „ „
„ Vien'a „	6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Arauu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a „	6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd „	9 „ 47 „ „
„ Szolnocu „	11 „ 2 „ „
Sosescu in Arauu la	5 „ — „ ser'a.

Arauu-Vien'a.

De la Arauu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Solnocu „	4 „ 22 „ dupa mediadi.
Sosescu in Czegléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a „	8 „ 37 „ „
„ Vien'a „	6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute sér'a.
„ Salzburg „	1 „ — nôptea.
„ Monacu „	5 „ 45 deman.
„ Stuttgart „	11 „ 45 „ „
„ Mühlacker „	12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe „	2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg „	5 „ 25 „ „
Sosescu in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg „	8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe „	10 „ 40 „ „
„ Mühlacker „	12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart „	1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monacu „	8 „ 30 „ sér'a.
„ Salzburg „	1 „ 30 „ nôptea.
Sosescu in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosescu in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 Clusiu la Orade pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Orade la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 Arauu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore sér'a, sosescu in Sibii la 2 ore 15 minute nôptea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 Sibii la Arauu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore sér'a, sosescu in Arauu la 1 ora 45 min. nôptea.
 Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosescu in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Temisior'a la 7 ore 40 minute sér'a.
 Temisior'a la Orsiov'a pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosescu in Orsiov'a la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 Orsiov'a la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore sér'a, sosescu in Temisior'a la 6 ore sér'a in diu'a urmatória.

De la Temisior'a la Arauu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosescu in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 Arauu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, sosescu la 7 ore 45 minute sér'a.
 Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. sosescu la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. sosescu la 11 ore 50 min. diu'a.
 Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. sosescu la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore sér'a, sosescu la 9 deman.
 Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosescu la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min., costa 10 fl. 78 cr.
 Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore deman. sosescu la 2 ore 35 min. nôptea.